

УДК 81'255.2:621.74

Костенко Г. М.

канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

МЕТОДОЛОГІЯ КОМП'ЮТЕРНО-ОПОСЕРЕДКОВАНОГО ДИСКУРСУ

Комп'ютерно-опосередкований дискурс (КОД) охоплює всі види міжособистісного спілкування, що здійснюється в Інтернеті, наприклад, електронною поштою, миттєвими повідомленнями, веб-дошками та каналами. В останнє десятиліття КОД привернув велику увагу дослідників з лінгвістичної – особливо прагматичної, дискурсно-аналітичної та соціолінгвістичної – перспектив. Н. Б. Мечковська, наприклад, вказує, що Інтернет-комунікації в цілому властиві різні тенденції. До них відносяться:

- активізація метамовної рефлексії;
- вплив ненормативного (субстандартного) варіанту мови на загальне вживання слів;
- експансія особливостей молодіжного сленгу і англійської термінології;
- посилення в стилістиці Інтернет-комунікації ліберально-демократичних рис, що йдуть від неформального, розмовно-повсякденного спілкування.
- стилістична двоїстість Інтернет-комунікації, що поєднує в собі одночасно поверхневу легкість з внутрішньої заплутаністю [1, с. 485-513].

Однак саме методологічна рефлексія відстає порівняно з іншими напрямками вивчення Інтернет-дискурсу. По-перше, хоча збір даних в Інтернеті на перший погляд здається неважким, вчені, які досліджують КОД, стикаються з різноманітними нетривіальними питаннями. Вони можуть стосуватися розміру та репрезентативності зразків даних, методів обробки даних, розмежування жанрів, виду та обсягу контекстної інформації, яка необхідна, а також таких етичних питань, як анонімність та захист конфіденційності. Багато досліджень у цій області базуються на невеликих, спеціальних наборах даних; бракує стандартних вказівок щодо проектування корпусу КОД та не існує загальнодоступних корпусів КОД [3]. Що стосується методології, орієнтованої на мову дослідження КОД, то зазвичай використовують методи та ключові концепції з різних дослідницьких традицій у мовознавстві (включаючи прагматику, аналіз розмов, соціолінгвістику, жанровий аналіз та етнографію спілкування), які плідно застосовують, щоб вивчити, як люди використовують лінгвістичні ресурси для встановлення контактів, управління взаємодіями та створенням ідентичності в комп'ютерних мережах. Однак значною мірою бракує критичних коментарів щодо існуючих та нових проблем, що виникають через створення інших умов та середовищ КОД.

Плідним слід визнати і уявлення про текст як про діяльність, як про семіозис, що відбувається безперервно в культурологічній парадигмі. Дослідження накопиченої текстової інформації, способи ментальної обробки в свідомості текстового інформаційного потоку становили і становлять предмет досліджень в області штучного інтелекту, лінгвістики тексту та дискурсу. У зробленому Р. Бартом текстовому аналізі наочно простежуються чисто мовні механізми семантичної згортки, що уможливорюють появу нового і забезпечують подальше розгортання тексту. Подальше вдосконалення техніки лінгвостилістичного аналізу повинно увібрати в себе можливості, розкриті культурологічною парадигмою.

Для лінгвістичної поетики проблема людини в її ставленні до мови має особливе значення, оскільки мова йде не просто про користувача мови, але про творця словесного мистецтва. Антропологізація змінюється новою дезантропологізацією: особисті займенники – це «точки суб'єктивності», пов'язані не з промовистим суб'єктом, а з виробником акту висловлювання. Той, хто говорить, не є «джерелом і господарем свого дискурсу», бо «в дійсності він увесь пронизаний словами, які не є його власними словами» [2, с. 51]. Системно-функційний підхід повинен уточнити і прояснити свої позиції щодо творчого суб'єкта в новому концептуальному науковому полі.

Необхідно відзначити, що єдиного підходу до методики проведення аналізу, принципів виділення компонентів змісту значення лексичних одиниць немає. Якщо для дослідника важлива лексична сполучуваність

слова, способи угруповання сем, місце кожної семи в структурі значення, векторні відносини між семами, то для пояснення структурної організації сем в компонентній структурі значення слова досліджуються синтаксичні властивості слів, їх сполучуваність, синтагматика. Якщо ж проводити компонентний аналіз з емпіричної точки зору на основі предметно-логічних зв'язків, то на перший план виступає рівень понять, тобто вміння лінгвіста описати об'єктивну дійсність термінами компонентного аналізу. Такий підхід часто критикується через необ'єктивність мовознавця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мечковская, Н. Б. История языка и история коммуникации : от клинописи до Интернета [Текст] / Н. Б. Мечковская. – М. : Флинта-Наука, 2009. – 584 с.
2. Серио, П. В поисках четвертой парадигмы [Текст] / П. Серио ; [пер. с франц.] // Философия языка, в границах и вне границ. – Харьков : ОКО, 1993. – С. 37–52.
3. Beißwenger, M. Corpora of computer-mediated communication [Text] / M. Beißwenger, A. Storrer // Corpus linguistics. An international handbook. Vol. 1 / ed. by A. Lüdeling & M. Kytö. – Berlin / N.Y. : de Gruyter, 2008. – P. 292–308.